

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

פרשת ניצבים-וילך תשפ"ג

גדולתם של הצמאים

תוכן

א' - מצטרפים לצמאים / א

ב' - מעריכים את הצמאים / ג

ג' - מכבדים את הצמאים / ה

פירות רעילים

אך תשובה זו טעונה ביאור, שהרי השטן אינו טיפש כלל וכלל. הוא מלאך, מלאך חכם ובעל דעה, כזה שלא ניתן לבלבל אותו בקלות. אי אפשר לתעתע בו באמצעות כמה תקיעות - זה בטוח. עלינו להבין אפוא את פשרם של דברי חז"ל - מה טיבו של "ערבוב" זה? כיצד מצליחים כלל ישראל לבלבל את השטן באמצעות תקיעות השופר הנוספות?

כהקדמה לתשובה לשאלה זו, עלינו ללמוד כמה פסוקים מפרשת השבוע. בפרשת ניצבים, משה רבינו מדבר אל בני ישראל על פי ה', ומזהיר אותם להתרחק מן החטא: "פֶּן יֵשׁ בְּכֶם אִישׁ אוֹ אִשָּׁה אוֹ מְשֻׁפָּחָה אוֹ שֵׁבֶט אֲשֶׁר לְבָבוֹ פְּנֵה הַיּוֹם מֵעַם ה' אֶלְקֵינוּ" (דברים כט, יז).

על מי מדבר הפסוק הזה? האם על אתאיסט שאינו מאמין בה' ח"ו? לא ולא. מדובר כאן באדם שמאמין בה' ובתורתו, הוא יהודי שומר תורה ומצוות, אלא שיש בו נטייה ללכת אחר דעותיו, ובכך הוא פונה מהדעות והערכים של השי"ת. יש דעות פסולות שמבעבעות את אט בשכלו, והוא אומר לעצמו, "שְׁלוֹם יִהְיֶה לִי כִּי בְּשָׂרָוֹת לְבִי אֶלְךָ" - אני אלך בדרך שנראית לי.

ואם חשבתם שלא מדובר בחטא חמור כל כך, באה התורה הקדושה ומזהירה אותנו שהאיש הזה הוא, "שָׂרֵשׁ פְּרָה רֹאשׁ וְלֹעֲנָה" - מפרה ומרבה קִשָּׁע בקרבכם (רש"י). האיש הזה שתל גרעין קלוקל בשכלו, וכעת גדלים שם צמחים מורעלים.

הרוויים והצמאים

מהי הדוגמא שנותנת לנו התורה לאדם כזה ששותל רעיונות מורעלים בשכלו? מידע זה הינו

א' - מצטרפים לצמאים

לערבב את השטן

בראש השנה אנו תוקעים בשופר, לא רק פעם אחת אלא כמה וכמה פעמים. למרות התפילה הארוכה ודקירות הרעב, עם ישראל עומד בבית הכנסת ומאזין לתקיעותיו של הבעל תוקע, הרבה מעבר למה שדורשת ממנו התורה. אנחנו תוקעים לפני מוסף, במוסף, ושוב לאחר מוסף - ובכל אחת מהפעמים יש תקיעות רבות.

מדוע אנו עושים כך? האם איננו מגזימים? כך שואלת הגמרא (ראש השנה טז, ב): "למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין?" הלא כבר קיימנו את מצות תקיעת שופר לפני מוסף! איזו משמעות יש אפוא לתקיעות שאנו תוקעים שוב במוסף? הלא אי אפשר לקיים מצוה פעמיים!

ומהי תשובת הגמרא? "כדי לערבב השטן". ביום הדין, יש מלאך ה' שעומד הכן כדי ללמד עלינו קטגוריא. זהו תפקידו ביום הזה, ויש באמתחתו כמה וכמה האשמות חמורות נגדנו. אחרי הכל אנחנו בני אדם, ובני אדם עושים מעשים לא טובים, ועל מעשים אלו אנחנו נשפטים ביום הזה. הקטגור מגיע מוכן למשפט. יש לו כמה וכמה "תיקיות" מלאות בראיות נגדנו, וזה בהחלט לא טוב. זה אפילו מפחיד.

מה יכול להציל אותנו? כיצד נעבור את ראש השנה בשלום? שאלה זו זוכה למענה על ידי חז"ל הקדושים. הם מלמדים אותנו שהדרך להימלט מההאשמות של השטן היא לתקוע תקיעות נוספות! בכך אנחנו מצליחים לבלבל אותו.

השבת אבידה כלפי נכרים, הוא משווה בין הצמאים לבין הרוויים.

צמאים למצוות

חז"ל מגלים לנו כאן סוד גדול, סוד הנוגע לכל מצוות בין אדם לחבירו. יש הסבורים שמצוות השבת אבידה נועדה רק כדי לשמור על חברה תקינה, אך כאן אנחנו למדים שאין הדבר כן. כאשר אנחנו יוצאים מגדרנו על מנת לעזור ליהודי - בין אם מדובר בהשבת אבידה, נתינת צדקה, או כל מצוה שהיא - אנחנו עושים זאת מפני שיש מצוה מיוחדת לכבד את עם ישראל, העם שצמאוננו לעבודת ה' אף פעם אינו בא על סיפוקו.

אמנם, זו אינה כל גדולתם של ישראל, ויש בהם מעלות רבות נוספות, אך זהו אחד ההבדלים החשובים בין ישראל לעמים. עם ישראל צמא לעבודת יוצרו, בעוד שהנושא הזה אינו מעניין את אומות העולם כלל וכלל.

היהודי עסוק כל היום כולו בקיום מצוות. יהודים פשוטים עסוקים בקיום מצוות מצאת החמה ועד בואה. יהודי קם מוקדם בבוקר והולך להתפלל שחרית, וכעבור מספר שעות הוא שב לבית הכנסת לתפילת מנחה. זקנים עם נערים וילדים, כולם הולכים לבית הכנסת. הלך ושוב, הלך ושוב - שחרית, מנחה ומעריב. הוא הולך להתפלל שלוש פעמים ביום, וגם לומד קצת במשך היום. הוא מניח מטבע קטן בקופה בכל הזדמנות שיש לו. היום כולו סובב סביב המצוות.

במשך כל ימות השבוע עם ישראל עסוק בקיום המצוות - אף אחד אינו מחפש לברוח מהן - ואז מגיעה שבת. אה! שבת קודש! כולם עסוקים בהכנות לשבת; נשים ונערות רוכנות מעל הכיריים במשך שעות לכבוד שבת - איזו מצוה עצומה! חנויות המזון הכשר עמוסות עד להתפקע, תורים ארוכים של יהודים המוכנים לשלם כסף טוב - עבור מה? עבור המצוה של שבת קודש!

צמאון מסוג אחר

האם הגויים עסוקים במצוות?! הם בכלל לא מסוגלים לתפוס מושג של צמאון מסוג זה. הגוי רואה את היהודים ההולכים ושבים מבית הכנסת כל היום כולו, ולא מבין מה קורה כאן. מה יש ליהודים הללו לחפש בבית הכנסת כל היום?

הוא לא מבין. הוא מבקר בכנסייה פעם בחודש, מקבל את ה"מחול לך" מהכומר, וזהו. אל לכם לחשוב שהנוצרים, גם ה"דתיים" מביניהם, דומים לנו

חשוב ביותר עבורנו, כי כך נדע ממה עלינו להיזהר. הפסוק מתאר את חטאו של האדם הזה כך: "למען ספּוֹת הַרְוֵה אֶת הַצְּמָאָה" - הוא מצרף את הרוויים, אלו שכבר שתו מספיק ואינם צמאים, לאלו שעודם צמאים.

כמובן שמילים אלו הן עמומות ביותר. אנחנו יכולים לומר אותן, אבל איננו מבינים אותן. אבל אנחנו מוכרחים להבין אותן, שהרי מדובר בדעה איומה ונוראה כל כך עד ש"לא יאבֶה ה' סֶלַח לו, כִּי אֶז יַעֲשֶׂן אֵף ה' וְקִנְאָתוֹ בְּאִישׁ הַהוּא וְרַבְצָה בּוֹ כָּל הָאֱלֹהִים הַכְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַזֶּה, וּמַחֵה ה' אֶת שְׁמוֹ מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם". הקב"ה אינו חפץ לסלוח לאיש הזה, וכעסו יבער כל כך, עד שהוא יביא עליו את כל הקללות הכתובים בתורה, וימחה את שמו.

ואנחנו שואלים את עצמנו: איזה חטא יכול להיות גדול כל כך עד שהוא ראוי לקנאת ה' בצורה כה קיצונית? מה עשה האיש הזה שהפך אותו לראוי לכלל הקללות הכתובות בתורה? זה חייב להיות משהו נורא ואיום!

אזרח טוב ומרושע

מה כבר עשה האיש הזה? הגמרא (סנהדרין עו, ב) עונה על השאלה הזו. היהודי הזה הלך ברחובה של עיר, ובעודו עובר על יד דוכנו של ירקן נכרי, הוא שם לב לתפוח אדום שנפל מתוך הסלסלה, והוא יודע שבעוד רגעים ספורים יעבור כאן מישהו, יבעט ברגלו בתפוח, מה שיגרום לו להתגלגל אל תוך תעלת הניקוז שבצד המדרכה. מה עושה היהודי שלנו? הוא מתכופף, מרים את התפוח, ומניח אותו בחזרה בסלסלה.

אה! ממש אזרח למופת! לכאורה מגיע לו עיטור של כבוד מראש העיר, אולי אפילו "מפתח העיר". אך התורה רואה את הדברים באור שונה. על האיש הזה נאמר: "לא יאבֶה ה' סֶלַח לו". לא רק שה' לא יסלח לו, אלא שהוא לא ירצה לסלוח לו.

וכאן אנו עומדים ותמהים: האמנם? מה כבר עשה האיש הזה? לכאורה הוא עשה מעשה טוב. הוא הרים תפוח והניח אותו בחזרה בסלסלה. מה הבעיה בכך?

התשובה היא שהוא "ספה את הרווה את הצמאה". עם ישראל נקרא "צמאה", מפני שהם צמאים למצוות ומשתוקקים להם, וכלשון רש"י שם בגמרא: "צמאה - זו כנסת ישראל שצמאה ותאיבה ליראת יוצרה ולקיים מצוותיו", ואילו הגויים שבעים ואינם משתוקקים כלל למצוות. ברגע שהאיש הזה הניח את התפוח בתוך הסלסלה, ובכך מקיים את מצות

ללא כל דמיון!

אפילו הילדים הקטנים שלנו צמאים למצוות. צאו בבוקר לרחוב, ותראו שם בנים ובנות הממתינים להסעות ולאוטובוסים. ילדים קטנים עם ציצית וכיפה, ובנות קטנות הלבושות בצניעות. כולם עושים את דרכם לתלמוד תורה ולבית יעקב. הבנים הצעירים יושבים כל היום בחיידר ולומדים "אלו מציאות", כל מיני הלכות - מתי ואיך צריך להשיב אבידה. ילדים קטנים, מתחת לגיל בר מצוה, יושבים ולומדים את פרטי הפרטים של מצוות ה'.

האם הגוי שולח את ילדיו למקום שבו לומדים על השבת אבידה? לא; הוא שולח אותם לבתי ספר שבהם לומדים כל מיני דברים אסורים, שאותם לא אזכיר במקום קדוש זה. זהו צמאונם של הגויים.

אין כל דמיון בין היהודי לבין הגוי! ומי שמשווה ביניהם באמצעות מעשיו ומחשבותיו כשהוא עובר על יד הירקן הגוי, עושה בזה חטא גדול ביותר. לבן ישראל בוודאי צריכים להשיב אבידה. אם התפוח המתגלגל הוא "אֶבְדָת אֶחָיִךְ", אזי מחויב אתה להתכופף ולהרים אותו מהקרקע. אומה שמקיימת מצוות, גם אנחנו מקיימים מצוות בעבורה. זהו כבוד שמגיע לה ביושר! עם ישראל צמא למצוות, ומשכך הוא ראוי לכבוד הגדול ביותר. אבל הגויים? הם אינם מעוניינים כלל במצוות, ולכן איננו יוצאים מגדרנו כדי לכבד אותם במצוותינו.

ב' - מעריכים את הצמאים

דינא דמלכותא דינא

אני מקווה שלא יעלילו עלי שאמרתי שלא צריך להשיב חפצים אבודים לגויים. מעולם לא אמרתי דבר כזה. נניח ואתה הולך ברחוב ומוצא ארנק. אתה פותח אותו ורואה ששמו של בעל הארנק הוא ג'יימס וולש - שם בלתי יהודי מובהק. כעת אתה חוכך בדעתך: האם עלי להשיב את הארנק לבעליו?

ובכן, אם החוק קובע שיש להשיב אבידה מעין זו, אזי אין ספק שמוטל על היהודי להיות אזרח נאמן ושומר חוק כמו כולם. היהודי נאמן למדינתו אף יותר משכנו הגוי. יש למלא אפוא אחר דרישות החוק ולהביא את ארנקו של מר וולש לתחנת המשטרה. כך צריך לנהוג. דינא דמלכותא דינא.

גם במקום בו החוק אינו מחייב להשיב אבידה, כגון בדוגמא עם התפוח, אזי יתכן ואפשר להשיב אותו

בהנהגתם, אלא שיש להם דת אחרת. טעות גמורה היא לחשוב כך! יש תהום פעורה בינינו לבינם! גם אם הם עושים דברים מסוימים, זה נעשה מתוך הרגשה של שובע. לא קיים אצלם כלל המושג של צמאונם למצוות.

אתם יודעים למה הם כן צמאים? את זה תוכלו לגלות אם תלכו בשעת בוקר מוקדמת ברחובותיה של שכונת גויים. איני מדבר רק על שכונת עוני, אלא על שכונה של בני המעמד הגבוה. שם תוכלו לראות "נוצרי טוב", שרוע על הארץ. אתמול בלילה הוא שתה שתיה הגונה, ונפל שדוד ברחובה של עיר, שם הוא העביר את הלילה. לפני כארבעים שנה הייתי עובר מדי בוקר בשכונה כזו, וראיתי את המחזה הזה פעמים רבות. אדם מכובד, ישן לו בשלוח בתעלה בצד הכביש. וכשהוא קם בבוקר, הוא מדדה הביתה, ושם הוא משתף את כולם בחוויות שלו: "אה! איזה 'חיים' עשיתי אתמול בלילה!" הוא גאה בעצמו.

דבר כזה אפילו לא נחשב לחיסרון. רבים מעריצים אותו ואפילו מקנאים בו. הדבר נחשב להישג נאה עבורו! במשך שנים הוא יספר על כך לידידיו: "תגידו, סיפרתי לכם על הפעם ההיא שבה השתכרתי וישנתי ברחוב כל הלילה?" הגוי צמא לאלכוהול, וכן לדברים נוספים. מצוות זה הדבר האחרון שמעניין אותו.

עמלנו אלו הבנים

האם ראיתם אי פעם יהודי שרוע שיכור ברחוב? האם יהודי הולך לבית המרזח לאחר יום עבודה ארוך?! לא! הוא עסוק בדברים חשובים יותר; הוא לומד עם ילדיו. הוא מותש אחרי יום עבודה ארוך במשרד, אבל הוא יושב עם בניו וחוזר איתם על הגמרא שלמדו היום.

ומדוע הוא בכלל הולך לעבודה? למען קיום המצוות! לגדל משפחה יהודית בימינו זה דבר שעולה כסף רב. יהודים משלמים הון כדי לגדל את בניהם בדרך התורה. שכר הלימוד הגבוה משתרג על צווארו של אבי המשפחה, והוא עומד בגבורה במשימה זו.

היהדות החרדית באמריקה נאבקה להסדיר את ענין שכר הלימוד, כך שניתן יהיה לקזז את הוצאות שכר הלימוד מחישוב המס. הרפורמים נאבקים בנו, כי הם יודעים שדבר כזה עלול לגרום לעוד ועוד יהודים לשלוח את ילדיהם לחינוך חרדי, והם מפחדים מכך. אך לא משנה מהן הנסיבות, עם או בלי קיזוז, עם ישראל ממשיך לשלם סכומים גבוהים על שכר לימוד. רק עם שצמא למצוות נוהג כך!

של השבת אבידה לאחי - אחי במצוות, בן לעם הנבחר שעושה הכל עבור קיום המצוות."

כעת שבים אנו לחידה שבה פתחנו. כיצד זה שהשטן מתבלבל מכך שאנחנו שבים ותוקעים בשופר בתפילת המוסף, לאחר שכבר עשינו זאת קודם לכן? כיצד מגינות התקיעות דמעומד על עם ישראל ביום הדין?

התשובה לשאלה זו טמונה בדברי רש"י שם בגמרא בראש השנה: "כשישמע ישראל מחבבין את המצוות מסתתמין דבריו". הוי אומר, **המצוה** אינה זו שמצילה אותנו, אלא **חיבוב** המצוה.

חיבוב המצוות גורם לטענותיו של השטן להסתתם. כשהוא רואה שאנחנו תוקעים שוב בשופר, למרות שכבר יצאנו ידי חובתנו, זה משתיק אותנו לגמרי. עם ישראל כבר קיים את המצוה, אבל הוא צמא לעוד! זה כבר יותר מדי בשבילו. השטן ממשיך לקטרג עלינו, אבל הוא עושה זאת ב"ניגון" שונה לחלוטין. הוא אומר את הדברים מתוך כבוד והערכה שהוא רוכש לנו בעקבות חיבתנו העצומה למצוות ה'.

השטן אינו נסוג מתפקידו. הקב"ה הטיל עליו את המשימה ללמד חובה על עם ישראל, אך כאשר הוא רואה שאנחנו חוזרים ותוקעים מתוך חיבוב המצוות, זה גורם לו להשתתק. הוא מבולבל. הטיעונים שלו נופלים. כל הבסיס לטיעונים נגדנו מבולבל כעת, כי הוא רואה שיש לו עסק עם אומה הצמאה ליוצרה.

ללמוד ממלאכי אלקים

כבר דיברתי על כך בעבר, שאחת המטרות של המלאכים היא להוות דוגמא עבורנו. לכן אנחנו מזכירים באריכות בתפילתנו את השבחים שבהם משבחים המלאכים את הקב"ה - בברכת "יוצר המאורות", ואחר כך שוב ב"קדושה" - כדי ללמוד מהם כיצד לשבח את ה'.

מכיון שגם השטן הוא מלאך ה', הרי שגם הוא אמור להוות מודל לחיקוי עבורנו. העובדה שהשטן מתבלבל מחיבוב המצוות של עם ישראל מלמדת אותנו, שזוהי מעלה גדולה ביותר הראויה להערכה רבה.

"שם קניית הוֹדֵךְ וְהִדְרֵךְ"

עד כמה גדולה היא מעלה זו - לכבד ולהעריך את גדולתם של ישראל הצמאים למצוות יוצרם, נוכל ללמוד מהמעשה של רבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בנו. הגמרא (שבת לג, א) מספרת אודות רבי שמעון שהתבטא נגד מלכות רומי, ונידון למוות,

למקומו "מפני דרכי שלום" - כדי להראות לכולם שיהודים הם אנשים טובים. אם עומדים שם כמה גויים על יד הדוכן אז בסדר, הרם את התפוח והשב אותו לסלסלה. הראה לכולם ש"היהודים הללו לא גרועים כל כך כמו שאומרים עליהם". בוודאי שאנחנו מצווים להרים את קרנו של העם היהודי בעיני הגויים.

אולם מי שמחזיר את התפוח לדוכן מתוך מחשבה ש"אני מקיים כעת מצות השבת אבידה, כפי שמצווה אותי התורה הקדושה" - זהו עוון גדול ונורא.

כן תוכל להתעלם!

מה כל כך גרוע בזה? זה אכן גרוע מאוד. לתת לגוי את ההכרה והכבוד שהתורה ייחדה לעם ישראל - זהו חטא גדול. האיש הזה השווה את כבודם של אומות העולם הרוויים והשבעים לכבודם של ישראל הצמאים למצוות, ועל פשע כזה "לא יאָבֶה ה' סֶלַח לוֹ". זהו פשע חמור ביותר נגד גדולת המיוחדת של עם ישראל.

ולכן, "פעמים שאתה מתעלם" - כל עוד אין שום חוק הקובע שצריך להתכופף ולהרים את התפוח שנפל מהדוכן, אזי אם אף אחד אינו מסתכל עליך, תצטרך להמשיך הלאה מבלי להרים את התפוח. עד כמה שיש ענין גדול לרומם את קרנו של העם היהודי בעיני אומות העולם, הרי שזו מצוה גדולה עוד יותר לרומם את קרנם **בעיניך!**

כך אני בעצמי נוהג! כשקורה לי מקרה כזה, אני מקפיד להתעלם ולהמשיך הלאה בדרכי, בעודי חושב לעצמי: "רק לעם ישראל, העם הצמא למצוות, אני משיב אבידה".

איננו באים להשפיל ולבזות איש. יהודים נוהגים בדרך ארץ ובחמלה לכל אדם באשר הוא. אנחנו שומרים על חוקי המדינה, ואין לנו דבר נגד איש. המדובר כאן הוא על הערכה וכבוד מיוחדים למי שראוי לכך. התורה מצווה אותנו לעשות מעל ומעבר עבור יהודי "פשוט" - משום שהוא אינו פשוט כלל וכלל.

ערבוב על ידי חיבוב

מצות השבת אבידה היא דוגמא אחת לכבוד המיוחד שאנחנו מעניקים ליהודים. זוהי הזדמנות להראות עד כמה אתה מעריך את גדולתה של האומה הצמאה למצוות. אתה מוחל על זמנך וכבודך, ומתכופף על מנת להרים את התפוח. ובעודך עושה זאת אתה חושב: "הריני מקיים כעת מצוה דאורייתא

את שרוכי הנעליים הופכת לעתים לאתגר לא פשוט, אך כאן הם ראו אדם זקן שרץ. הוא רץ, ובידיו אחז בשני הדסים. "מדוע אתה רץ?" שאלו אותו רבי שמעון ובנו. "אני מביא הביתה פרחים לכבוד שבת!" ענה הזקן. "ומדוע יש לך צורך בשנים? האם הדס אחד אינו מספיק?" שאלוהו שוב. ענה להם הזקן, שהוא מביא שנים, אחד כנגד "זכור" ואחד כנגד "שמור".

כאשר ראה זאת רבי שמעון, הדבר גרם לו להתפעל ולהתרגש. זה שינה את כל מבטו על העם היהודי. "חזי כמה חביבין מצות על ישראל", הוא אמר לבנו. "ראה כמה מיוחדים הם עם ישראל. אפילו היהודי הפשוט הוא קודש הקודשים. יהודי זקן רץ לכבוד שבת קודש! זוהי אומה הצמאה למצוות!"

ובכך "יתב דעתיהו" - התישבה דעתם. הם היו שבעי רצון מעם ישראל. לא רק שבעי רצון - הם העריכו וכיבדו אותם. מעתה הם לא הביטו בחומרה על היהודים העוסקים במלאכתם, ושדותיהם לא נשרפו, כי מה בכל מקום אליו הסתכלו הם ראו גדולה ושלמות. הם ראו אומה הצמאה ליוצרה. הם חולבים, חורשים ועוסקים במלאכתם - וחיים חיים של מצוות!

מדרגה נוספת של שלמות

מה שאנחנו למדים מהסיפור הזה הוא, שעל אף השלמות הגדולה שהשיגו רבי שמעון ורבי אלעזר במשך אותן שנים עשרה שנים, למרות זאת, היתה מדרגה אחת נוספת של שלמות שהיה עליהם להשיגה, והיא - להכיר בגדולתו של יהודי שומר תורה ומצוות, גם אם הוא "יהודי פשוט".

השלמות הנשגבה אליה העפיל רבי שמעון באותן שנים לא הספיקה, והקב"ה רצה שישג עוד מדרגה של שלמות הדעת. כתר השלמות שאותו היה מוטל עליו להשיג היה - להעריך יהודי פשוט, ולהעריך את האומה הצמאה למצוות.

למדנו מכאן שגם מי שהשיג שלמות גדולה, גם מי שמסר נפשו לעבודת ה', ומי לנו גדולים מרבי שמעון ובנו - אפילו מי שעוסק בדרגות הנשגבות ביותר של לימוד סודות התורה, בכל זאת, ישנו סוד אחד נוסף שעליו ללמדו - להכיר בגדולתם של ישראל, האומה הצמאה למצוות. לא משנה כמה גדול אתה בתורה

וברומי זה לא היה כמו בניו יורק - שם גזר דין מוות היה עסק רציני. ולכן, כאשר שמע רבי שמעון אודות כך, הוא עשה את הדבר החכם ביותר; הוא ברח יחד עם בנו והתחבא במערה. במשך שנים עשרה שנים הם ישבו במערה והתחבאו מפני הרומאים.

במשך אותם שנים עשרה שנים, זכו רבי שמעון ורבי אלעזר להגיע לדרגות נשגבות של שלמות. הם ישבו, מכוסים בחול עד צוואריהם, ועסקו בתורה, ורק בזמן התפילה לבשו את בגדיהם. כך הם חיו במשך שנים עשרה שנה.

לא היו אלו חיים קלים. גופם התמלא בפצעים מחמת החול, והיו להם צרות נוספות, אבל הם השיגו שלמות מופלאה! שנים אלו רוממו אותם לגבהים בלתי נתפסים.

"להחריב עולמי יצאתם?"

סוף סוף, לאחר שנים עשרה שנים, הם התבשרו על ידי אליהו הנביא שגזירתו של הקיסר התבטלה; הסכנה חלפה, וכעת הם יכולים לצאת מהמערה ללא כל חשש. הם יצאו, חזרו אל העולם שבחוץ, ומה הם ראו? הם ראו אנשים, יהודים פשוטים, העובדים בחקלאות. יהודים מגדלים בקר וצאן, חורשים את שדותיהם, ונוהגים כמנהגו של עולם. רבי שמעון ובנו לא הבינו כיצד יתכן הדבר. כיצד מסוגלים יהודים להניח חיי עולם ולעסוק בחיי שעה? איך אפשר לעסוק במשהו אחר מלבד השגת שלמות בעבודת ה'?

בכל מקום אליו הסתכלו, הם לא היו שבעי רצון ממה שראו, ומפאת קדושתם העצומה, כל מקום שבו נתנו את עיניהם הקדושות - מיד נשרף. עוד שדה ועוד שדה נשרפו, שכן הם לא יכלו לסבול את הדבר הזה - לראות יהודים העוסקים בחיי שעה.

משכך, יצאה בת קול ואמרה להם: "להחריב עולמי יצאתם?! האם כך אתם מסתכלים על עמי ישראל? חיזרו למערכתכם!"

רצים אל המצוות

לאחר שנה נוספת במערה, יצאו שוב רבי שמעון ובנו רבי אלעזר. היה זה ערב שבת, והנה הם רואים אדם זקן שרץ ברחוב. כידוע, זקנים אינם רצים. עבור אדם זקן, משימה פשוטה כמו להתכופף כדי לקשור

מערכת תורת אביגדור זקוקים לעזרתכם.

לפרטים נא ליצור קשר

ey@torasavigdor.org | 076-599-4020

בגויים. הקו הזה עובר בשכונות של גויים שלא בדיוק מחבבים יהודים, ויושבים שם גויים אנטישמיים רבים. יש שם גם יהודים חילוניים רבים, שהרבה מהם הם גם כן אנטישמיים. והנה לפתע עולה לאוטובוס יהודי מבוגר בעל זקן עבות. הוא עומד שם לבדו באוטובוס מלא בגויים. לכולם יש מקום, ורק לו אין. הוא מתנדנד בכל תנועה של האוטובוס, אבל אף אחד אינו חושב אפילו להציע לו את מקומו. מה אכפת להם מיהודי זקן? שיעמוד, שיפול - להם לא אכפת.

ואז אתה נזכר בתפילות שהתפללת בראש השנה, "ובכן תן כבוד ה' לעמך", ולמרות שאתה עיף ומותש לאחר יום ארוך - יתכן ואתה אפילו מבוגר יותר מהיהודי הזה, והזקן שלך לבן יותר משלו, אך למרות זאת אתה קם ומציע לו את מקומו, ובכך אתה מפגין ברבים את היסוד הגדול של "תן כבוד לעמך". אתה לוחץ את ידו מתוך כבוד והערכה, נותן לו "שלום עליכם" לבבי, ומראה לו עד כמה הוא אדם חשוב.

אמנם יתכן ומדובר ביהודי פשוט, עובד במחלקת הדגים ב"סופר"; לא מדובר בתלמיד חכם גדול ואפילו לא קטן - זה לא משנה. הוא יהודי. הוא בכלל "יראיך", הוא חלק מהיהודים הצמאים למצוות. זו הסיבה שאתה יוצא מגדרך כדי לכבד אותו - וזו סיבה מספקת בהחלט! מוכר דגים או ראש ישיבה - הוא יהודי הצמא למצוות, ומגיע לו את כל הכבוד בעולם! עלינו לעבוד על דרך החשיבה הזו עד שהיא תחדור לעצמותינו! יש אנשים שחיים את כל חייהם מבלי לקנות את המבט הזה, וזה הפסד עצום, משום שזהו אחד מהיסודות של להיות יהודי. זהו אחד מתפקידנו עלי אדמות, והוא יסוד גדול שהתורה מלמדת אותנו - להעריך את גדולתה של האומה שרודפת אחרי עבודת ה'.

חינוך והרגל

עלינו לאהוב ולהעריך לא רק את האומה בכללותה, אלא כל יחיד ויחיד בפרט, בין אם מדובר באדם זקן, בחור צעיר או ילדה קטנה. כל יהודי שומר תורה ומצוות - איש או אשה, ילד או ילדה, כל אחד ואחד מהם ראוי לכבוד גדול מצידנו.

זהו דבר שצריך לתרגל אותו ולהתחנך בו. לעולם לא נאמין באמת בדבר הזה אם לא נחשוב על כך לעתים קרובות, וזה דורש אימון רב.

לדוגמא: בן דודך מגיע לביקור. איני בא לומר שעליך לבזבז את זמנך איתו. לעתים קרובות יוצא שמדברים הרבה דברים בטלים בביקורים מעין אלו, וככה מבזבזים את החיים. אך הנה לך הזדמנות להשיג

ובעבודת ה', עליך להוסיף את המבט הזה לחדרי דעתך - לכבד ולהעריך את אחיך היהודי.

ג' - מכבדים את הצמאים

צמאים לכבודם של ישראל

בתפילת הימים הנוראים, אנחנו מבקשים מה', "ובכן תן כבוד ה' לעמך, תהילה ליראיך", וחוזרים על המילים הללו שוב ושוב. אנחנו מתפללים לה' שיקרב את היום שבו יגלה לאומות העולם שעם ישראל הוא זה שראוי לכבוד. כיום הם עסוקים בלעשות ההיפך. כבר משחר ההיסטוריה של עם ישראל, היהודי סבל תמיד מבזיונות, השפלות, ועלילות שווא, ולכן אנחנו מייחלים ליום שבו הגויים יכירו בגדולתנו ויכבדו אותנו בהתאם.

אין כאן ענין של אנוכיות. איננו זקוקים לכבוד שלהם, ואנחנו לא מחפשים את זה, אך זהו כבודו של הקב"ה! מי שמכבד את ה', מגיע לו כבוד, ומי מכבד את ה' יותר מאשר עם ישראל? עם ישראל הוא זה שמקיים את מצוות ה' בכל עת ובכל שעה, ולכן אנחנו מייחלים ליום שבו העולם כולו יכיר בכך שהאומה הצמאה למצוות יוצרה, היא זו שראויה לכבוד ולהערכה. זוהי בקשתנו הנלהבת, שעליה אנחנו חוזרים שוב ושוב במהלך הימים הנוראים: "ובכן תן כבוד ה' לעמך, תהילה ליראיך".

רודפים אחר כבודם של ישראל

כאשר ה' שומע את בקשתנו זו, מה הוא מגיב? "אתם מבקשים שאתן כבוד לעם ישראל? ומה איתכם?! האם אתם נותנים להם כבוד?" האם אי פעם יצא לך לחשוב את המחשבה הזו כאשר אתה רואה יהודי זר פוסע ברחוב: "האיש הזה הוא בן אצילים, ומגיע לו כל הכבוד בעולם. גם אם מלך אנגליה היה עובר כאן על ידי, הוא לא היה נחשב לכלום לעומת היהודי הזה, הצמא למצוות!"

מי שאינו משתדל לקנות בעצמו את דרך החשיבה הזו, איננו קורא לה' באמת, והמילים "ובכן תן כבוד ה' לעמך" שהוא אומר, נבובות וריקות מתוכן. זה מודפס במחזור, אז אין לך ברירה אלא לומר אותן; אתה הרי לא תדלג על מילים! אבל האם באמת אכפת לך מכבודם של ישראל? האם אתה עושה משהו בנידון?

"ובכן תן כבוד" - הלכה למעשה

אני מדבר עכשיו הלכה למעשה, לא דברי דרוש בעלמא! לדוגמא - נניח ואתה יושב באוטובוס מלא

ומי שקונה את המבט הזה, קונה שלמות גדולה בנפשו.

לכל אמה יהודיה מגיע כבוד רב; וככל שמשפחתה ברוכה יותר, כך מגיע לה כבוד רב יותר. כמה כבוד עלינו לנהוג באמא המגדלת משפחה של צדיקים קטנים, בנים ובנות שיגדלו אי"ה להיות צדיקים גדולים! איזה השיג אדיר! אנחנו מכבדים אמא כזו!

אנחנו מכבדים יהודים שיושבים על יד הגמרא בבית המדרש. אנחנו מכבדים את הבנים שלומדים בחיידר ואת הבנות שלומדות בבית יעקב. אנחנו מכבדים את ה"יהודי הפשוט" ברחוב, כי הוא אינו פשוט כלל ועיקר! אנחנו דואגים לכבד את היהודים שמפגינים בגאון את יהדותם; הם נראים כיהודים וצמאים למצוות כמו יהודים. אנחנו מעריכים את האומה הצמאה למצוות, ונותנים לה כבוד רב ללא שיעור.

טענתם של אומות העולם

כאשר אנו מכבדים את שומרי התורה והמצוות, אנחנו ממלאים את תפקידנו בעולם, ונזהרים מ"סְפּוֹת הַרְוָה אֶת הַצְּמֵאָה" - לא להשוות בין יהודים לגויים. יום יבוא ומבט זה, שכל כך עמלנו לקנותו בימי חיינו, יתגלה לעין כל.

מעמד זה מתואר בתחילת מסכת עבודה זרה (ג, א). הגמרא מתארת כיצד בימות המשיח, אותם גויים ששרדו, יעלו טענה בפני הקב"ה. הם יטענו שהם צמאים למצוות בדיוק כמו עם ישראל, ואילו התורה היתה ניתנת להם, הם היו מקיימים אותה לא פחות טוב מעם ישראל. "מדוע עם ישראל הוא העליון, ואילו אנחנו נחותים בפניו? מפני שניתנה להם התורה? אילו התורה היתה ניתנת לנו, היינו מקיימים אותה וצמאים למצוותיה, ממש כמו עם ישראל".

הקב"ה יחליט להתייחס לטענתם ולתת להם הזמנות אחרונה, וכפי שאומר הפסוק: "זאת תהיה... חֲטֵאת כָּל הַגּוֹיִם" (זכריה יד, יט). תהיה להם הזדמנות אחרונה להוכיח את צדקת טענתם.

"מצוה קלה יש לי וסוכה שמה, לכו ועשו אותה" - כך יאמר הקב"ה לאומות העולם. "מיד כל אחד ואחד נוטל והולך ועושה סוכה בראש גגו". הם יושבים בסוכות. למה לא? מזג האוויר נח, וזה זמן מתאים לשבת בסוכה. הם יושבים ונהנים, אוכלים ושותים, וטופחים לעצמם על השכם: "הנה, גם אנחנו יכולים לבנות סוכה. גם אנחנו אומה צמאה. אילו רק ה' היה בוחר בנו, היינו שווים לעם ישראל בצמאון למצוות!"

שלמות מיוחדת, ללמוד כיצד לכבד את האומה הצמאה למצוות. בעוד בן דודך מדבר, גם אם הוא אינו אומר דברים חשובים כל כך, אתה מהנהן בראשך וחושב, "האיש הזה קדוש כל כך! אני מעריץ אותו ומכבד אותו. אין בעולם אדם יותר מכובד ואצילי מאשר היהודי הזה".

אכן, לא קל לאהוב כל יהודי; אבל להרגיל את עצמנו לאט לאט לרכוש כבוד ליהודי בגלל שהוא עובד את ה' - זה כבר יותר קל. היהודי הזה הוא צמא למצוות, ועלינו להתייחס אליו כאל קודש הקודשים. לא ניתן בכלל להעלות על הדעת את האפשרות לבזות אדם כזה. גם אם אני כועס עליו, אסור לי לנזוף בו, ואסור לדבר בצורה בלתי עדינה כלפיו. עלינו לכבד כל יהודי באשר הוא.

בתים קדושים

אתן לכם עוד עצה - דרך נוספת לתרגל את הענין הזה. אתם הולכים ברחוב ועוברים על בית יהודי. על ידו ניצב בית מטופח של גויים, ואחר כך בית נוסף של יהודי. צריך לחשוב על כך שיש כאן שני בתים קדושים, וביניהם יש "הפסק" בקדושה. אין כל דמיון בין בית יהודי לבין בית של גויים. הבית היהודי עולה עליו עשרת מונים.

עלינו להביט על הבית היהודי בדרך ארץ מרובה. מי חי בבתים הללו? לא גויים רוויים אלא יהודים צמאים. ילדים יהודים! סבתות יהודיות! אבות יהודיים ואמהות יהודיות! זהו עם שאהוב בעיני המקום, מפני שהוא אוהב מצוות! במשך כל שעות היום נשמעות בבית הזה ברכות. יש ספר תהילים המונח על השולחן. הנערות מתפללות "שמונה עשרה" בפינת החדר. בית של מצוות!

מי שאינו מעריך את זה, מי שמשווה בין בתיהם של ישראל לבין בתי הגויים, נמצא בסכנה גדולה, סכנה של "לא יאִבֶּה ה' סֶלַח לך".

קבלה לראש השנה

אין זמן מתאים יותר מאשר עכשיו, לקראת ראש השנה, לקבל על עצמנו: "ריבוננו של עולם, השנה תהיה שנה של הרמת קרנם של ישראל בעיני השנה אכבד את עם ישראל - את כולם! אפנים את הלימוד הגדול הזה שלמדנו מפרשת ניצבים ומתפילות הימים הנוראים, ואתן כבוד לעמך".

ואז מתחילים לעבוד על זה. לכבד כל יהודי, לכל הפחות במחשבה. זה לא רק ענין של להרים תפוח שנפל מהדוכן, אלא יש כאן הסתכלות אחרת לגמרי,

תשובה:

דע לך שלא נשארתי אותו הדבר - אתה נהיה יותר ויותר גרוע! ככל שעובר הזמן, ההרגלים הרעים שלך הם בבחינת "עבר אדם עבירה ושנה בה, נעשית לו כהיתר" (יומא פז, א). מי שלא עולה - יורד.

כאשר אתה מקבל קבלה בלי נדר, עליך לקבל על עצמך משהו מוגדר; שיהיה לפחות משהו אחד מסוים שעליו תעבוד ותשנה. "תפסת מרובה לא תפסת" - אם תנסה לתפוס מדי הרבה קבלות, בסוף לא ישאר לך כלום ביד. מי שמקבל על עצמו באופן כללי ש"השנה אהיה טוב יותר מכפי שהייתי עד כה" או "השנה אעבוד על עצמי" - זה אמנם יותר טוב מכלום, אבל לא הרבה יותר טוב.

עליך להגדיר משהו מסוים. לדוגמא, "השנה, לא משנה מה, גם אם אשתי תאמר לי מילים פוגעות, גם אם היא תבקר אותי ותזלזל בי, אני לא אענה לה בחזרה, אלא אשמור על פה סגור". זה כבר משהו מוגדר, משהו שאפשר לאחוז בו ביד. "תפסת מועט תפסת" - דבר שהוא מועט ומוגדר, אפשר לתפוס בו.

דוגמא נוספת: אם אתה רוצה להתחזק בלימוד התורה, אל תאמר, "השנה אלמד יותר ברצינות", כי זה מדי גדול ועמום. אמור כך: "השנה, אני מקבל על עצמי בלי נדר ללמוד רבע שעה בכל יום, ויהי מה". ואז תבצע את זה. הקפד ללמוד בכל ערב רבע שעה. זה יותר טוב מכלום. שב בבית במשך רבע שעה ותפתח ספר. אם תרצה ללמוד שעה - מצוין, אך הקפד ללמוד לכל הפחות רבע שעה בכל ערב. אם תצא מהבית ותשתתף בשיעור - זה עוד יותר טוב. להקפיד על כך בכל ערב, ויהי מה. זוהי קבלה שיש בה ממש. היא ברורה, מוחשית ומוגדרת.

אכן, לפעמים יש עוד דברים רבים שאינך עובד עליהם כעת, אבל לפחות יהיה לך את הקבלה האחת הזו שעליה אתה מקפיד ויהי מה. וכאשר הקב"ה יראה שאתה מתקדם בכיוון הנכון, הרי ש"הבא ליטהר מסייעין אותו" (מנחות כט, ב). אבל עליך לקבל על עצמך לכל הפחות קבלה אחת! וזה יביא לך סייעתא דשמיא לעשות עוד ועוד.

התגלות תפירתם של ישראל

ומה עושה השי"ת? "הקדוש ברוך הוא מקדיר עליהם חמה בתקופת תמוז, וכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא". הגויים יוצאים מהסוכות בבעיטה, ובזה הם מוכיחים את ההבדל בינם לבין עם ישראל.

"אה, אני רואה שאינכם צמאים למצוות", כך אומר הקב"ה לגויים. "זה בדיוק מה שביקשתי להוכיח לכם. עם ישראל צמא למצוות, וכך הוא חי כבר אלפי שנים. זוהי אומה שלא שתה את ליבה לשמש הקופחת, והיא לעולם אינה מבעטת בשום מצוה. אלו הם בני אהובי הראויים לכבוד האמיתי. וכשם שהם לא השוו בין הרווה לבין הצמאה, כך אני לא אעשה זאת".

כך יהיה באותו יום גדול ונורא, היום בו נזכה כולנו לחזות בקיומה של התפילה "ובכן תן כבוד ה' לעמך, תהילה ליראיך". עם ישראל, הצמאים למצוות, יזכו להתענג בכבוד והתהילה הנצחיים, אותם הרוויחו ביושר.

שבת שלום ומבורך!

בואו נהיה מעשיים

מעריכים את המוערכים

השבוע נעבוד בלי נדר על ההבדלה בין "הרווה" לבין "הצמאה", ונשתדל לתת כבוד לעמך, תהילה ליראיך. שלוש פעמים ביום נביט ביהודי אחר, ונחשוב: "יהודי זה הוא בן אהוב של הקב"ה, ואני מעריך ומכבד אותו".

שאלה:

בכל שנה, כאשר ראש השנה מתקרב, אני מקבל קבלות טובות, שעל ידן אני מקווה להתעלות ולהתקדם בתחומים שונים בעבודת ה'. אך הנה אני עומד שבוע לפני ראש השנה, ואני אותו "שלעפער" כפי שהייתי מאז ומעולם.